

Історія

УДК: 94(477):321.01:316.75«2014/2025»

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19129313>

**Державотворення в умовах російсько-української війни:
трансформація суспільних уявлень про Революцію Гідності (2014–2025)**

Галина Федорівна Турченко,

завідувач кафедри давньої і нової історії України
та методики навчання історії Запорізького національного університету,
доктор історичних наук, професор,
Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5020-6152>

Андрій Анатолійович Сидоренко,

аспірант кафедри давньої і нової історії України
та методики навчання історії Запорізького національного університету,
Запоріжжя, Україна, <https://orcid.org/0009-0003-0243-4718>

Прийнято: 02.03.2026 | Опубліковано: 20.03.2026

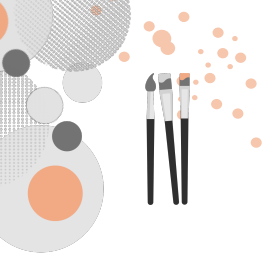
***Анотація:** У статті на основі соціологічних опитувань показано трансформації суспільних уявлень про Революцію Гідності у роки російсько-української війни (2014–2025 рр.). Доведено, що події Майдану на початковому етапі сприймалися значною частиною суспільства як реакція на внутрішньополітичну кризу та згортання європейського курсу держави, проте після початку збройної агресії Російської Федерації інтерпретація подій Революції Гідності зазнала суттєвих трансформаций: у масовій*

свідомості вона дедалі більше поставала як переломний етап у процесі формування модерної української політичної нації.

Зазначено, що російсько-українська війна актуалізувала ціннісні виміри революційних подій, зокрема ідеї гідності, свободи та суверенітету. Наголошено, що соціологічні опитування різних років яскраво ілюструють факт того, що Революція Гідності почала сприйматися не лише як протестний рух, а як складова тривалого процесу національно-визвольної боротьби. Відзначено, що у 2014 – 2025 рр. суспільні уявлення про Майдан стали важливим елементом консолідації українського суспільства.

Проаналізовано регіональні та вікові відмінності у сприйнятті Революції Гідності, а також наголошено на зростанні консенсусу щодо її значення в умовах повномасштабної вторгнення Російської Федерації у 2022 році. На основі соціологічних опитувань констатовано, що Революція Гідності дедалі частіше трактувалася як точка неповернення у новітній історії України, оскільки сприяла інтеграції ідей Майдану у державну ідеологію спротиву. Зроблено висновок про те, що переосмислення подій Революції Гідності стало важливим чинником державотворення в умовах російсько-української війни. Результати дослідження поглиблюють розуміння взаємозв'язку між російсько-українською війною, політикою пам'яті та національною ідентичністю.

Ключові слова: *російсько-українська війна, державотворення, Революція Гідності, суспільні уявлення, соціологічні опитування, колективна пам'ять, національна ідентичність, суспільна консолідація, Майдан.*

**State-Building in the Context of the Russian–Ukrainian War:
Transformation of Public Perceptions
of the Revolution of Dignity (2014–2025)**

Galina Turchenko,

Head of the Department of Ancient and Modern History of Ukraine
and Methods of Teaching History, Zaporizhzhia National University,
Doctor of Historical Sciences, Professor
Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5020-6152>

Andrii Sydorenko,

Postgraduate Student of the
Department of Ancient and Modern History of Ukraine
and Methods of Teaching History, Zaporizhzhia National University,
Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0003-0243-4718>

Abstract. *The article examines, on the basis of sociological surveys, the transformations of public perceptions of the Revolution of Dignity during the Russian–Ukrainian war (2014–2025). It is demonstrated that at the initial stage the events of the Maidan were perceived by a significant part of society primarily as a response to an internal political crisis and the curtailment of the state’s European course; however, after the onset of the armed aggression of the Russian Federation, interpretations of the Revolution of Dignity underwent substantial transformations. In mass consciousness, it increasingly came to be understood as a pivotal stage in the formation of a modern Ukrainian political nation.*

It is noted that the Russian–Ukrainian war actualized the value-based dimensions of the revolutionary events, in particular the ideas of dignity, freedom, and sovereignty. The article emphasizes that sociological surveys conducted in

different years clearly illustrate the fact that the Revolution of Dignity began to be perceived not only as a protest movement but also as a component of a long-term national liberation struggle. It is highlighted that in 2014–2025 public perceptions of the Maidan became an important factor in the consolidation of Ukrainian society.

Regional and age-related differences in perceptions of the Revolution of Dignity are analyzed, and growing consensus regarding its significance is emphasized in the context of the full-scale invasion of the Russian Federation in 2022. On the basis of sociological surveys, it is established that the Revolution of Dignity has increasingly been interpreted as a point of no return in Ukraine's recent history, as it facilitated the integration of Maidan ideas into the state ideology of resistance. The article concludes that the reinterpretation of the events of the Revolution of Dignity has become an important factor of state-building in the context of the Russian–Ukrainian war. The findings deepen the understanding of the relationship between the Russian–Ukrainian war, memory politics, and national identity.

Keywords: *Russian–Ukrainian war, state-building, Revolution of Dignity, public perceptions, sociological surveys, collective memory, national identity, social consolidation, Maidan.*

Постановка проблеми

Російсько-українська війна стала одним із чинників, що докорінно трансформував суспільне уявлення про Революцію Гідності, надавши їй нового змістового, ціннісного та ідентифікаційного виміру. Події 2013–2014 рр., які на момент їх розгортання сприймалися частиною суспільства передусім як протест проти авторитарних практик влади та згорання європейського курсу, в умовах тривалої збройної агресії Російської Федерації дедалі виразніше інтерпретувалися як переломний етап у формуванні модерної української нації. Війна актуалізувала питання національної

ідентичності, суверенітету й історичної пам'яті, водночас витіснивши або маргіналізувавши альтернативні, часто нав'язані ззовні, трактування Майдану як «державного перевороту». «Російсько-українська війна змусила українців по-новому осмислити свою історичну пам'ять, усвідомивши значущість зв'язку з минулим і його вплив на зміцнення національної єдності... Революція Гідності та подальша війна стали переломним моментом у сприйнятті сучасних Героїв України», – відзначали сучасні українські учені [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Історіографія досліджуваної проблеми перебуває на етапі формування, характеризується фрагментарністю та міждисциплінарним характером. Все ж, незважаючи на вищезазначене, у контексті досліджуваних у науковій статті процесів, доцільно виокремити роботи П. Дешка «Революція Гідності: результати та наслідки» [7], І. Грабовської «Єврореволюція як Революція Гідності в контексті цивілізаційної проблематики» [3], Т. Гуменюка «Культура пам'яті: феномен Революції гідності в сучасній науковій рефлексії» [4], А. Киридон «Євромайдан / Революція Гідності: причини, характер, основні етапи» [9], В. Куриляк, Д. Палія «Євромайдан та Революція Гідності в контексті інформаційної війни в українських мас-медіа» [10], Ю. Паламарчука «Революція гідності та інші події 2013–2014 рр. в мас-медіа: інформаційне протистояння, рік восьмий» [13], Я. Потапенка «Рецепція Євромайдану в сучасному українському соціокультурному дискурсі» [16] та ін. Заслуговує на увагу й збірник наукових праць «Революція Гідності: на шляху до історії» [17].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми.

У статті здійснено комплексний аналіз трансформації суспільних уявлень про Революцію Гідності у роки російсько-української війни на основі соціологічних опитувань. Простежено динаміку змін у сприйнятті подій Майдану упродовж 2014–2025 рр. На основі поєднання історичного аналізу з

емпіричними соціологічними даними яскраво проілюстровано, що кількісні показники громадської думки фіксують поступовий перехід від неоднозначних оцінок Революції Гідності до її домінантного трактування як етапу національно-визвольної боротьби та чинника консолідації суспільства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті.

Мета статті полягає в аналізі впливу російсько-української війни на трансформацію суспільних уявлень про Революцію Гідності у 2014–2025 рр. Основні завдання наукової публікації: проаналізувати еволюцію суспільного сприйняття подій Революції Гідності упродовж досліджуваного періоду на основі даних соціологічних опитувань; виявити вплив російсько-української війни на переосмислення ціннісних і смислових вимірів Революції Гідності; оцінити роль Революції Гідності у формуванні національної ідентичності та суспільної консолідації; з'ясувати взаємозв'язок між трансформацією колективної пам'яті про Майдан і процесами державотворення.

Виклад основного матеріалу.

Наочно вплив російсько-української війни на трансформацію суспільних уявлень про події Революції Гідності найкраще ілюструють соціологічні опитування. Перші з них, які стосувалися сприйняття українцями подій Революції гідності були проведені ще у 2014 р. Зокрема, у лютому того ж року (до розстрілів на Майдані) в опитуванні Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) для Фонду «Демократичні ініціативи» 44 % респондентів відповіли, що вони підтримують протести, 49 % – зазначили, що не підтримують [19]. У різних формулюваннях у цей час (тобто під час протестів) розподіл думок був майже рівним, що демонструвало значні розбіжності в сприйнятті протестів різними групами громадян [19].

Відзначимо, що у 2015 р. 63 % опитаних соціологами респондентів вважали Революцію Гідності народним протестом на підтримку прозахідного

розвитку проти 20 %, які скоріше поділяли думку, що це була боротьба націоналістів за владу за підтримки Західних спецслужб [19]. Ще 17 % не мали визначеної думки. Водночас (із Заходу на Схід) з 85 % до 32 % знижувалася частка тих, хто сприймали Революцію Гідності як народний протест [17].

Таким чином, можна стверджувати, що «через два роки після Революції Гідності відбулися помітні зміни в суспільних настроях, особливо серед російськомовних громадян» [2]. Водночас за даними соціологічного опитування компанії «Research&Branding Group», яке проводилося у липні 2016 р., 56 % українців вважали ймовірним «виникнення третього Майдану» [14]. 29 % опитаних вважали нову революцію неможливою, а 15 % – узагалі не змогли відповісти [14]. У рамках опитування в українців запитали також, чи досягли поставлених цілей Євромайдан та Революція Гідності: 68 % відповіли «ні», 24 % – «в чомусь так, в чомусь ні» і тільки 5 % – «так» [14].

Надалі соціологи не припиняли вивчати трансформацію уявлень українців про події Революції Гідності в умовах російсько-української війни. Так, до п'ятої річниці від початку Революції Гідності (21 листопада 2018 р.) Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» провів опитування незалежних експертів щодо перемог і поразок Майдану [1]. В опитуванні взяли участь 80 українських аналітиків, політологів, громадських активістів та представників ЗМІ [1]. «Більшість експертів характеризували Євромайдан як Революцію гідності, революцію за демократизацію та європейський вибір України. П'ятий рік поспіль серед експертів побутує думка, що Майдан досяг перемоги. Водночас головною нереалізованою метою Революції гідності експерти називають те, що не відбулося перезавантаження влади, оновлення принципів її діяльності, не вдалося подолати корупцію тощо», – зазначила директор Фонду І. Бекешкіна [1].

Наприкінці 2018 р. Національний музей Революції Гідності замовив проведення власного соціологічного дослідження серед жителів усіх регіонів

України [22]. «Формування політики історичної пам'яті, її запровадження у комеморативних практиках має ґрунтуватися зокрема й на чіткому розумінні суспільних уявлень, настроїв і запитів. Саме тому ми, створюючи меморіально-музейний простір, ініціювали проведення соціологічного дослідження про сприйняття українцями подій і суб'єктів Революції Гідності та шляхи вшанування», – відзначали члени команди Національного музею Революції Гідності [22].

Базова мета соціологічного опитування – виявити ставлення до подій Революції Гідності та бачення способів увічнення пам'яті про Майдан [22]. Соціологи відзначали, що розуміння революційної ситуації у респондентів було досить сегментованим. У топі передумов виходу людей на Майдан – узурпація влади (38 %), погіршення економіки та корупція (по 28 %), а його причин – побиття студентів (55 %) та відмова від євроінтеграції (47 %) [22].

Серед революційних подій опитуваним найбільше запам'яталися розгін демонстрантів і розстріли [22]. «Показово: понад 70 % опитаних вважало, що події Майдану варто вшановувати, а до десяти найочікуваніших форм увічнення увійшло створення меморіалу (48 %) та музею (42 %)», – зазначав генеральний директор Національного музею Революції Гідності І. Пошивайло [22].

Керівник Українського центру вивчення громадської думки «Соціоінформ» Н. Зайцева-Чіпак зауважувала, що 49 % опитаних вважали, що Революція Гідності була усвідомленою боротьбою за захист своїх прав [23]. Серед топ-5 її позитивних наслідків респонденти вважали: підписання асоціації з ЄС; підвищення згуртованості та патріотизму; отримання безвізового режиму з ЄС; запровадження біопаспортів; втечу В. Януковича та розпад його команди [23].

Іншими позитивними наслідками Революції Гідності українці вважали «визволення України з-під впливу Росії», боротьбу за незалежність, боротьбу

за права та свободи людини, створення армії, створення НАБУ, розвиток волонтерського руху, утвердження демократії, віру в майбутнє, зміну ставлення до України з боку країн Заходу [23]. Водночас негативними наслідками Революції Гідності опитані вважають війну з РФ, АТО, економічну кризу, втрату територій, убитих на війні, біженство та «відтік мізків за кордон», зростання соціальної напруги у суспільстві, зубожіння, корупцію, невиконання реформ [23].

У контексті досліджуваних проблем заслуговує на увагу спільне соціологічне опитування Центру Разумкова та Фонду «Демократичні ініціативи» «Ставлення українців до подій на Майдані наприкінці 2013 р. – на початку 2014 р.», проведене наприкінці 2019 р. [20]. Результати опитування засвідчували амбівалентне й водночас поляризоване ставлення українського суспільства до подій кінця 2013 – початку 2014 рр.: найбільша частка респондентів (45,5 %) ідентифікувала їх як Революцію Гідності, водночас суттєва частина опитаних розглядала ці події критично, трактуючи їх як антидержавний переворот (23,0 %) або як вимушену зміну влади не цілком легітимними засобами (17,7 %), тоді як 13,7 % не змогли визначитися з оцінкою [20].

Соціологи переконували, що ще у серпні 2020 р. загалом в Україні було близько 31 % тих, кого російська пропаганда переконала в тому, що події на Майдані були «державним переворотом», а у Південному та Східному регіонах України така думка домінувала [5]. «Інтерпретація подій Революції Гідності корелює зі ставленням до радянського минулого: ті, хто не схвалює перейменування топонімів, пов'язаних з РФ/СРСР, істотно частіше інтерпретують події Майдану у проросійському ключі. Це ще раз доводить, що історична пам'ять є одним із дуже вагомих чинників формування ідентичності людини, що впливає на те, як людина інтерпретує, в тому числі, й сучасні суспільно-політичні події», – зазначали учені [5].

22 лютого 2021 р. у пресцентрі Укрінформу відбулася презентація соціологічного опитування «Українці про Революцію гідності та візії збереження пам'яті про події та учасників», яке проводилося на замовлення Національного музею Революції Гідності у 2020 році [12]. На думку організаторів опитування порівняно з результатами аналогічного дослідження, виконаного у грудні 2018 р., підтримка Майдану та Революції Гідності повільно зростала [12]. Зокрема опитування показало, що: 6 % відповіли, що під час Революції Гідності симпатизували владі; 11 % зізналися, що для них зазначені події не були важливими; 23 % залишалися «безсторонніми»; 48 % підтримували Майдан [12].

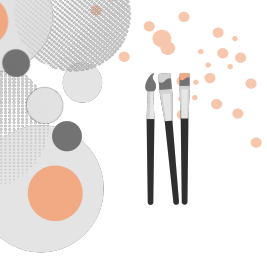
«Опитування підтверджує припущення із наших дискусій: пам'ять вибіркова, зазнає впливів не лише часу, а й подій, маніпуляцій політиків, вона вразлива для новітньої зброї – інформаційної війни, – зауважував генеральний директор Національного музею Революції Гідності І. Пошивайло. – Досягають результатів спроби нав'язати ярлики та запустити антидержавницькі міфи. Проте багато українців і далі розуміють потребу зміцнення інфраструктури пам'яті. Їм бракує інституцій, які казатимуть правду» [23].

Зауважимо, що у 2020 р. найбільше протести на Майдані підтримували мешканці західних регіонів – 83 %, найменше – жителі сходу – 17 %. У центрі та на півдні Революцію Гідності підтримали 46 % і 29 % респондентів [22]. Серед причин виходу на Майдан 58 % учасників опитування називали побиття студентів у Києві 30 листопада 2013 року, 55 % – відмову експрезидента Віктора Януковича підписати угоду про асоціацію з Євросоюзом та оголошення курсу на митний союз із Росією [22]. Ще 40 % українців були переконані, що на протест людей вивело бажання негайно усунути від влади Януковича, 21 % – люди виходили на Майдан за гроші. 8 % заявляли, що протестувальників вивели на вулиці опозиційні політики [12].

У квітні 2021 р. було проведено надзвичайно цікаве соціологічне опитування на тему: «Покоління молодих українців: життєві пріоритети, політична активність і соціальна пам'ять» [18]. Директор Соціологічного інформаційно-дослідницького центру «Пульс» (м. Одеса) О. Князева зазначила, що більшості (82 %) опитаних було відомо про події на Майдані, які відбулися в Україні наприкінці 2013 – на початку 2014 років [18]. За її словами, майже третина (29 %) опитаних на півдні повідомили, що нічого не знають про ці події (для порівняння на заході таких вдвічі менше – 15 %) [18]. Експерт додала, що менш поінформовані про події на Майдані 2013–2014 рр. жителі сіл, аніж міст [18]. «Швидше за все пояснюється це тим, що міські жителі більшою мірою залучені до обговорення цих подій, ніж сільські», – констатувала дослідниця [18].

Експерт також відзначила, що, попри те, що половина опитаних молодих людей (50 %) вважали, що Майдан 2013–2014 рр. був викликаний боротьбою громадян, що стихійно об'єдналися для захисту своїх прав, «в цілому ставлення до Майдану, з урахуванням регіональних відмінностей, можна схарактеризувати як невизначене» [18]. За її словами, на півдні і сході частки тих, хто вважав, що Майдан був стихійною подією (34 % і 37 % відповідно), і частки тих, хто не визначилися з відповіддю (36 % і 34 %), практично рівні [18]. «Високий відсоток тих, кому важко відповісти, може свідчити або про погану поінформованість молоді, або про бажання ухилитися від відповіді», – резюмувала О. Князева [18].

«Після повномасштабного вторгнення 2022 року українці радикально «переглянули» свої погляди з ряду важливих суспільно-політичних питань. Перед тим, як повторювати в опитуванні запитання про Революцію Гідності, ми насправді очікували, що погляди українців також змінилися і зараз абсолютна більшість будуть сприймати події 2013–2014 років як народний

протест», – відзначали соціологи [19]. Проте на національному рівні зміни були не дуже істотними.

Більшість українців в усіх регіонах інтерпретували події на Майдані наприкінці 2013-го – на початку 2014 року саме як справедливе повстання народу проти диктатури, яке здобуло назву Революція Гідності (соціологічне опитування Центру Разумкова та Фонду «Демократичні ініціативи», яке проводилося 13-21 грудня 2022 р.) [5]. Російську тезу про «державний переворот» у 2022 р. поділяли тільки 12 % респондентів [5].

Зауважимо, що тривожна тенденція прослідковувалася серед українців за кордоном. Зокрема, 26 травня – 7 червня 2023 р. в рамках проєкту VoxCheck, реалізованого компанією CBR за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», проведено соціологічне опитування серед українців у віці 18–70 років, що проживали в Україні або перебували за кордоном [11]. В умовах повномасштабного вторгнення Росії на територію України, дослідники виділили декілька тривожних сигналів, серед яких невтішна цифра – 29 % опитаних в Україні та 35 % за кордоном не погодилися з твердженням «Революція Гідності в Україні 2013–2014 рр. не була державним переворотом» [11].

Соціологи зауважували, що жінки мали більше сумнівів щодо опису подій 2013–2014 рр. та рідше погоджувалися із твердженням, що «Революція Гідності в Україні 2013–2014 року не була державним переворотом» [11]. Серед молоді 37 % опитаних у віці від 18 до 29 років вважали, що Революція Гідності є державним переворотом [11]. «Це вказує на потребу продовження комунікацій із суспільством щодо цих подій, просвітницьких заходів, зокрема щодо термінологій», – констатували дослідники [11].

У 10 річницю від початку Революції Гідності – 21 листопада 2023 р., Український інститут національної пам'яті презентував результати соціологічного опитування, яке стосувалося оцінки подій 2013–2024 рр. [15].

Відповіді на питання: «Чим для вас є Революція гідності?» (можна було обрати декілька варіантів), розподілилися наступним чином: 52,6 % – подією, яка кардинально змінила хід сучасної історії України; 23,4 % – суспільним протестом проти корупції, свавілля силовиків і сповзання в диктатуру; 17,5 % – масовим повстанням проти Януковича [15].

По 14 % обрали варіанти «початком сучасної російсько-української війни» і «суспільним спротивом відмові від курсу на євроінтеграцію та втягуванню країни в союз із Росією» [15]. Негативні означення типу «незаконним державним переворотом», «проплаченою акцією опозиційних політиків» чи «геополітичною грою під впливом ЄС і США» не перевищили 5,5 % відповідей [15]. 35,3 % опитаних відповіли, що завжди беруть участь у щорічному вшануванні пам'яті героїв Небесної сотні, а 32,8 % – що інколи долучаються до нього [15].

Найкращим способом вшанувати пам'ять героїв Небесної Сотні українці вважали: справжні реформи та подолання корупції – 55,6 %; винесення вироків у справах Майдану й ув'язнення винних – 43,4 %; підтримку рідних героїв – 34,5 %; завершення будівництва музею та меморіалу в центрі Києва – 22,3 %; іменні ініціативи, пов'язані з тим, чим займалися або що любили герої Небесної сотні, які запровадив Музей Революції Гідності, – 8,4 % [15].

«Революція Гідності – переломна й одна з найважливіших подій сучасної української історії. Це підтверджують і дані цього річного соціологічного опитування – для понад 52 % українського суспільства події Майдану кардинально змінили історію країни, – зазначав заступник голови Українського інституту національної пам'яті В. Тилішак. – Десять років тому ми продемонстрували, що здатні обстоювати власну гідність, власний вибір. Майдан утвердив Україну як європейську державу, а нас – як європейську націю» [6].

Вищезазначена оцінка підкреслює не тільки символічне значення Революції Гідності, а й її стійку присутність у колективній пам'яті українського суспільства як події, що визначила подальшу траєкторію державного розвитку. Важливо, що ціннісні орієнтири, сформульовані під час Майдану, з часом не втратили актуальності, навпаки – отримали емпіричне підтвердження у результатах соціологічних досліджень. Так, проаналізувавши аналітичний звіт «Історична пам'ять. результати соціологічного опитування дорослих жителів України» [8] (2023 р.), підготовлений КМІС, можна ствердити, що на думку більшості дорослих жителів України, Революцію Гідності можна вважати позитивною подією в історії нашої держави (83 % – позитивна, 10 % – негативна, 1 % – не визначилися, 2 % не знали про таку подію) [8]. Водночас Революцію Гідності вважали позитивною подією 90 % людей віком до 30 років і 82 % старших цього віку (серед тих, хто знає про таку подію, 92 % і 84 %, відповідно) [8].

Респонденти з вищою освітою в середньому дещо частіше вважали, що існування УНР та визвольні змагання 20-х років ХХ століття, створення ОУН, боротьба ОУН-УПА, передача Криму до складу УРСР, розпад СРСР, Революція на граніті, Помаранчева революція та Революція гідності відіграли позитивну роль в історії України (Революцію Гідності вважали позитивною подією 87 % людей із вищою освітою і 81 % тих, хто не має вищої освіти (серед тих, хто знає про таку подію, 83 % і 88 %, відповідно) [8]. Революцію Гідності дещо частіше вважали позитивною подією в історії українського народу люди із центральних та західних областей – 90 % жителів західних областей (91 % тих, хто знає), 86 % – центральних (88 % тих, хто знає), 79 % – південних (81 % тих, хто знає), 70 % – східних (73 % тих, хто знає) [8].

Наведені кількісні показники дають змогу не тільки зафіксувати загальний рівень підтримки / критики Революції Гідності, а й окреслити соціальні та просторові відмінності у її сприйнятті. Вплив освіти, регіональної

належності та історичного досвіду зумовлює різні моделі інтерпретації подій Майдану, формуючи складну й багатовимірну картину колективної пам'яті. Саме в цьому контексті особливого значення набувають новітні соціологічні дослідження, які дозволяють простежити динаміку оцінок Революції Гідності в умовах російсько-української війни та глибших трансформацій української ідентичності.

Зокрема, 4-9 лютого 2025 р. КМІС провів соціологічне дослідження у всіх регіонах України з метою виявити сприйняття українцями подій Революції Гідності [19]. Згідно з його даними, 67 % вважали Революцію Гідності народним протестом проти 18 %, які сприймають її скоріше в негативному світлі [19]. Ще 15 % опитаних не змогли визначитися із своїм поглядом [19]. Відповідаючи на запитання: «Як Ви оцінюєте вплив Революції Гідності на подальший розвиток України?», 62 % респондентів обрали варіант, що, можливо, не так швидко і з певними проблемами, але загалом завдяки Революції Гідності Україна розвивається і рухається до кращої країни [19]. Натомість 24 % поділяли скоріше негативну інтерпретацію – що через Революцію Гідності розвиток України був відкинутий назад, а країна і люди зазнали марних руйнувань і страждань. Решта 13 % не змогли визначитися із своїми поглядами [19].

Висновки. Таким чином, Революція Гідності, за слушним визначенням українських учених, «стала не лише історичною подією, а й моральним явищем, яке глибоко вплинуло на українську ідентичність»¹. Подія закріпила європейський цивілізаційний вибір України не лише на політичному, а й на символічному рівні. Результати соціологічних опитувань різних років засвідчують поступове зростання позитивних оцінок Майдану, що вказує на процеси кристалізації колективної пам'яті в умовах російсько-української

¹ Гороховський Д., Михальський Ю., Клок В. Революція Гідності та її вплив на українську ідентичність. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/86_2025/part_1/6.pdf

війни. Соціологія фіксує трансформацію сприйняття Революції Гідності від суперечливої політичної події до символу громадянського спротиву й національної гідності. Особливо показовим є те, що підтримка Майдану зберігається навіть серед тих груп, які на початковому етапі займали стриману / нейтральну позицію.

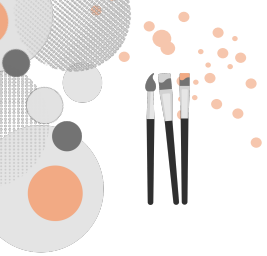
Список використаних джерел

1. Безвіз, волонтери, війна: експерти проаналізували наслідки Революції гідності. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-naslidky-revoluyutsiyi-gidnosti/29610722.html>
2. Гороховський Д., Михальський Ю., Клок В. Революція Гідності та її вплив на українську ідентичність. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/86_2025/part_1/6.pdf
3. Грабовська І. Єврореволюція як Революція Гідності в контексті цивілізаційної проблематики. URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=http://jnas.nbuiv.gov.ua/jpdf/Philos_2014_6_5.pdf&ved=2ahUKEwjOjoTtqauQAxFQvEDHWL3ImI4FBAWegQIHBA&usg=AOvVaw39wNGkYpT-diQj0aiww8wk
4. Гуменюк Т. Культура пам'яті: феномен Революції гідності в сучасній науковій рефлексії. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/279552/274148>
5. Дерусифікація, Майдан – як змінюється ставлення українців до політики національної пам'яті на тлі російської агресії. URL: <https://dif.org.ua/article/zasudzhennya-srsr-derusifikatsiya-maydan-yak-zminyuetsya-stavlennya-ukraintsiv-do-politiki-natsionalnoi-pamyati-na-tli-rosiyskoi-agresii>

6. Десята річниця Революції Гідності: презентовано програму заходів. URL: <https://www.prostir.ua/?news=desyata-richnytsya-revolutsiji-hidnosti-prezentovano-prohramu-zahodiv>
7. Дешко П. Революція Гідності: результати та наслідки. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/xmlui/handle/123456789/5032>
8. Історична пам'ять. результати соціологічного опитування дорослих жителів України. Аналітичний звіт. URL: https://kiis.com.ua/materials/news/20230320_d2/UCBI_History2023_rpt-UA_fin.pdf
9. Киридон А. Євромайдан / Революція Гідності: причини, характер, основні етапи. *Історична пам'ять*. 2015. Вип. 33. С. 17–32.
10. Куриляк В., Палій Д. Євромайдан та Революція Гідності в контексті інформаційної війни в українських мас-медіа. URL: https://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/1_2022/7.pdf
11. Мельник Р. Третина українців за кордоном вважає, що в Україні поширений нацизм, утискають російськомовних, а Революція гідності була переворотом, – дослідження VoxCheck. URL: <https://detector.media/infospace/article/212976/2023-06-26-tretyna-ukraintsiv-za-kordonom-vvazhaie-shcho-v-ukraini-poshyrenyy-natsyzm-utyskayut-rosiyskomovnykh-a-revolutsiya-gidnosti-bula-perevorotom-doslidzhennya-voxcheck/>
12. Музей Майдану оприлюднив соціологічне дослідження та наукове видання про Революцію гідності. URL: <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/muзей-maydanu-oprylyudnyv-sociologichne-doslidzhennya-ta-naukove-vydannya-pro-revoluciyyu-gidnosti>
13. Паламарчук Ю. Революція гідності та інші події 2013–2014 рр. в мас-медіа: інформаційне протистояння, рік восьмий. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11201>

14. Половина українців допускає новий Майдан – опитування. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/3740476-polovyna-ukraintsiv-dopuskaie-novy-maidan-opytuvannia>
15. Понад половину українців – 52,6% вважають Революцію гідності подією, яка кардинально змінила хід сучасної історії України. URL: <https://golapristan-mrada.gov.ua/news/rg-2023-12-08>
16. Потапенко Я. Рецепція Євромайдану в сучасному українському соціокультурному дискурсі. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/potapenko_retseptsia.pdf
17. Революція Гідності: на шляху до історії / Відп. ред. І. Пошивайло, Л. Онишко. К.: Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с.
18. Серед 14–18-річних українців рівень знань про події Революції гідності невисокий – опитування. URL: <https://www.unian.ua/society/sered-14-18-richnih-ukrajinciv-riven-znan-pro-podiji-revolyuciji-gidnosti-ye-nevisokiy-opituvannya-novini-ukrajini-11618860.html>
19. Сприйняття Революції Гідності. Пресреліз підготовлений виконавчим директором КМІС Антоном Грушецьким. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1500&page=3&t=3>
20. Ставлення українців до подій на Майдані наприкінці 2013 – на початку 2014 року. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-ukraintsiv-do-podii-na-maidani-naprykintsi-2013-na-pochatku-2014-roku>
21. Що думають українці про Революцію Гідності – соціологічне дослідження. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/02/24/shho-dumayut-ukrayinczi-pro-revolyuciyu-gidnosti-%E2%80%95-socziologichne-doslidzhennya/>
22. Що думають українці про Революцію Гідності: всі дані дослідження. URL: <https://maidanmuseum.org/uk/node/668>

23. 70 % українців шанують пам'ять про Майдан – соціопитування.

URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/2019/02/15/153691/>